

Łódź, 28.06.2019 r.

Dr hab. n. med. Dariusz Timler

Zakład Medycyny Ratunkowej i Medycyny Katastrof

Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

tel. 501306238

Ocena pracy na stopień doktora

mgr Rafała Czyża pt.: „Analiza zjawiska wypalenia zawodowego wśród ratowników medycznych pracujących w jednostkach systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne” pod kierunkiem: promotora dr hab. n. med. Doroty Zyśko, prof. nadzw. oraz promotora pomocniczego: dr n. med. Moniki Szewczuk-Bogusławskiej

System Państwowego Ratownictwa Medycznego, który funkcjonuje w Polsce opiera się w fazie przedszpitalnej w zdecydowanej części o ratowników medycznych. Na jakość pracy tej grupy zawodowej wpływa wiele czynników. Wypalenie zawodowe jest niewątpliwie czynnikiem, który ma niekorzystny wpływ. Skutki wypalenia zawodowego ratowników medycznych mogą mieć poważne konsekwencje dla życia i zdrowia ludzi w stanie zagrożenia zdrowia. Wybór tematu dokonany przez mgr Rafała Czyżę w mojej ocenie jest ważny społecznie i ma znaczenie praktyczne.

Przedłożona do oceny rozprawa na stopień doktora liczy 130 stron wydruku komputerowego i posiada typowy (klasyczny) układ w tym: wstęp, cel pracy, materiał i metody, wyniki, dyskusję, wnioski, piśmiennictwo.

Badanie uzyskało zgodę Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu (KB-231/2017 z dnia 14 kwietnia 2017 r.) co jest wymogiem i dobrą praktyką (GCP) stosowaną w badaniach naukowych.

Praca zawiera cel główny oraz 4 cele szczegółowe. Niewątpliwie warto podkreślić, że praca ma charakter wielośrodkowy. Materiał badawczy zbierany był w środowisku ratowników medycznych pracujących w Pogotowiu Ratunkowym we Wrocławiu oraz w 4 szpitalnych oddziałach ratunkowych we Wrocławiu. Dodatkowo materiał zbierany był podczas IV edycji konferencji „Systemy ratownicze w Polsce a bezpieczeństwo cywilne i wojskowe”. Autor nie zamieścił jednak informacji jaki był rozkład terytorialny ratowników medycznych biorących udział w konferencji. Można przypuszczać, że ratownicy medyczni biorący udział w konferencji, którzy wypełnili ankiety pochodzili z różnych regionów Polski. Za ważne podkreślenia należy uznać, że autor zauważył ten fakt i zamieścił w ograniczeniach pracy. Świadczy to o dojrzałości badacza.

Autor zebrał materiał od 307 ratowników medycznych. 5 (1,6%) ankiet było niepełnych i zostało odrzuconych. To niewielki odsetek i wydaje się, że nie wpłynęło na wyniki badań. Ostatecznie analizowano grupę 302 ratowników medycznych. Ponad połowa respondentów deklaruowała pracę w Pogotowiu Ratunkowym we Wrocławiu.

W pracy autor wykonał analizę statystyczną przy pomocy programu Statistica 13. Zmienne ilościowe sprawdzono testem Shapiro-Wilka dla ustalenia typu rozkładu. Zastosowano również testy: chi-kwadrat, t-Studenta, U Mann-Whitney, test jednoczynnikowej analizy wariancji (ANOVA) i test post-hoc (test Tukeya). W pracy przedstawiono także wyniki metodą drzew klasyfikacyjnych i regresyjnych (CART). Zastosowane w pracy narzędzia badawcze zostały zastosowane prawidłowo. Autor poprawnie formułuje problemy i hipotezy badawcze, a poprzez prawidłowy dobór metody badawczej uzyskuje wiarygodne wyniki.

Język rozprawy doktorskiej jest prawidłowy. Dostrzega się również kilka błędów interpunkcyjnych oraz literówek np.: na stronie 123 napisano table zamiast tabel. Autor czytelnie i jasno opisuje poszczególne etapy badania oraz rezultaty. Przedstawiona do recenzji praca zawiera 3 wykresy, 19 tabel i 7 rycin.

Tabele 4, 9 zawiera liczne skróty, które opisane są w spisie skrótów. Wskazane jednak byłoby dla czytelności rozwinięcie skrótów co ułatwiłoby analizę tabeli bez konieczności przeczucia stron. W alfabetycznym spisie skrótów nie uwzględniono skrótu ED (ang. Emergency Department), EMT (ang. Emergency Medical Team), SE (błąd standardowy, ang. standard error). W tabeli 10 słowo wartość zostało podzielone przy edycji. Ryciny i wykresy są podpisane prawidłowo.

Rozprawa doktorska zawiera 130 pozycji piśmiennictwa zagranicznego i polskiego. Całość piśmiennictwa oraz jego umiejscowienie świadczy o rozeznaniu autora w tematyce podejmowanej w rozprawie doktorskiej.

Pracę badawczą podsumowuje 6 wniosków, które wynikają z badania i są prawidłowo sformułowane.

Autor zauważył, że w przyszłości warto by rozszerzyć wielkość grupy badanej. Reasumując autor zaplanował i przeprowadził badanie naukowe z prawidłowo postawionym celem, który zrealizował z zastosowaniem badania ankietowego. Przeprowadzona analiza pozwoliła autorowi na wyciągnięcie wniosków. Badanie ma charakter poznawczy i praktyczny co należy szczególnie podkreślić i wyróżnić.

Dysertacja na stopień doktora nauk medycznych mgr Rafała Czyża spełnia warunki określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późn. zm.). Przedkładam, więc Wysokiej Radzie Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie mgr Rafała Czyża do dalszego etapu przewodu doktorskiego. Jednocześnie wnioskuję o wyróżnienie pracy.

dr hab. n. med. Dariusz Timler
Specjalista chirurgii ogólnej
Specjalista medycyny ratunkowej
1175751, tel. 501306238

Timler